

UDK: 351.759(497.5)

USAVRŠAVANJE U PRIVATNOJ ZAŠTITI – NOVI IZAZOVI

Izvorni naučni rad

Primljeno / Recieved: 13. 6. 2022.

Prihvaćeno / Accepted: 12. 6. 2023.

Ivan NAĐ
Ante PERČIN
Jasmin AHIC

Sažetak

Posljednjih dana i nadalje svjedočimo aktivnosti oko novog Zakona o privatnoj zaštiti, čija je primjena započela početkom 2020. godine. Jedan od temeljnih razloga za donošenje novoga Zakona je poboljšanje primjene tjelesne i tehničke zaštite u praksi, kvalitetnije normativno uređenje te unaprjeđenje sektora privatne zaštite u uvjetima aktualnih sigurnosnih ugroza. Isto tako, neminovna činjenica uključivanja privatne zaštite u sustav domovinske sigurnosti, jedan je od dodatnih razloga da se ista dodatno osuvremeni. Isto podrazumijeva i paralelno podizanje i razine i kvalitete usluga privatne zaštite u Republici Hrvatskoj. Također, jedan od očekivanih ciljeva je da se u zajedničkom partnerstvu javne i privatne sigurnosti dodatno podigne udio privatne zaštite na lokacijama s povećanim sigurnosnim rizikom, što je svojevrsni sigurnosni trend u zemljama EU. S tim u vezi predlaže se i nova kategorija zaštitara specijalista koja bi se dodatno educirala od postojećih zaštitara na tržištu, te kojoj bi se u budućnosti kroz ovlasti iz novog Zakona o privatnoj zaštiti povjerali najodgovorniji i najsloženiji poslovi privatne zaštite. No, u postojećim uvjetima u kojima se nalazi sektor privatne zaštite u RH u kojem trenutno nedostaje gotovo 25 % neposrednih izvršitelja, u kojima je negativna selekcija kadrova zastupljena već preko 5 godina, uz enormnu fluktuaciju neposrednih izvršitelja, minimalne osobne dohotke cijelog sektora, realno je postaviti pitanje je li predmetna kategorija zaštitara, samo novo ime i nova forma za isti ili ipak očekivano novi sigurnosni sadržaj. Stoga u radu kroz provedbu ankete iznosimo i dio istraživanja zaposlenika privatnog sektora o stavovima cjeloživotnog usavršavanja. Cilj ovog rada je: utvrditi stavove čuvara i zaštitara o cjeloživotnom usavršavanju, načine na koje čuvari i zaštitari sudjeluju u procesu usavršavanja, njihove motivacijske faktore za stjecanje novih znanja, kao i prepreke za usavršavanje te u konačnici procijeniti koristi od usavršavanja.

Ključne riječi

privatna zaštita, zaštitar, zaštitar specijalist, cjeloživotno usavršavanje

UVOD

Privatna zaštita je dio zaštitnih aktivnosti koji se realizira po dispozitivnoj oduci korisnika usluga u onom segmentu u kojem isti angažmanom privatne zaštite zadovoljavaju svoje specifične sigurnosne potrebe, izvan okvira zaštitnih aktivnosti koje jamči država kroz mjere i radnje javne sigurnosti. Stoga pojmovno gledajući, iako ne postoji općeprihvaćena definicija privatne zaštite, i to poglavito poradi njene različite strukture, opsega i djelokruga unutar svake pojedine države, a posljedično čemu je vrlo teško dati sveobuhvatnu definiciju iste, ipak unatoč navedenom, pojedini autori daju određene definicije ovoga pojma, definirajući ga „kao delegiranu ovlast u oblasti sektora sigurnosti, koji inače predstavlja isključivi domen i monopol političkih struktura jedne države, odnosno državne zajednice kao takve u ruke pojedinca ili pojedinaca, a u skladu sa zakonskim rješenjima i ovlastima koja mu država dodjeli“ (Ahić i Nađ, 2017:15), i/ili „kao granu sigurnosti koja organizovanim samostalnim ili zajedničkim sistematskim i planskim djelovanjem putem pojedinca, organizacija, privatnih ili profesionalnih kompanija, osigurava ličnu zaštitu ili zaštitu drugih, kao i zaštitu odgovarajućih visoko pozicioniranih ličnosti, prostora, poslovanja, a koji nisu u nadležnosti državnih organa.“ (Kržalić, 2009:10). Strani autori samo određenje i definiranje pojma privatne zaštite vežu mahom uz funkcionalno zaštitni aspekt iste, definirajući istu kao „vrste privatnih organizacija i pojedinaca koji pružaju sve vrste usluga povezanih sa sigurnošću, uključujući istragu, stražu, patrolu, detekciju laži, alarme i oklopni transport“ (Kakalik i Wildhorn, 1971b), i/ili definicija koje se fokusiraju na stav da „privatno osiguranje pruža ne samo zaštitu od zločina, nego i četiri dodatne prijetnje: gubitka, nesreća, pogreška i neetične prakse“ (Bottom i Kostanoski :1983), i/ili definicija koja u privatnoj zaštiti uključuje „one samozaposlene pojedince i privatno financirane tvrtke i organizacije koji pružaju usluge vezane uz sigurnost određenoj klijenteli uz naknadu, za pojedinca ili subjekt koji ih zadržava ili zapošljava, ili za sebe, kako bi zaštitili svoje osobe, privatno vlasništvo ili interese od raznih opasnosti.“ (Cunningham i sur., 1990), odnosno vrlo sličnu Grennovu definiciju koja u pojmu privatne zaštite vidi „one pojedince, organizacije i službe osim javnih agencija za provođenje zakona, koje su prvenstveno angažirane u sprječavanje kriminala, gubitka ili štete određenim pojedincima, organizacijama ili objektima.“ (Green, 1981). U konačnici i (ASIS) International¹ definira privatnu sigurnost kao “nevladinu praksu privatnog sektora zaštite ljudi, imovine i informacija, provođenja istraga i na drugi način čuvanje imovine organizacije” (ASIS International, 2009a).

No, po pitanju normativnog uređenja pojma privatne zaštite, za istaknuti je da je Republika Hrvatska donošenjem Zakona o zaštiti osoba i imovine 1996. godine (NN 83/1996), prvi put sustavno definirala različite oblike privatne zaštite osoba i imovine. Daljnjom profilacijom i razvojem tada relativno nove industrije u profesionalnom, normativnom i tržišnom kontekstu 2003. godine, donesen je novi Zakon o privatnoj zaštiti (NN 68/2003), koji je bio na snazi do 2020. godine uz dvije izmjene i dopune Zakona u 2010. godini (NN 31/10, 139/10). Posljednjim noveliranjem navedenog Zakona normativno uređenje poslova privatne zaštite je u potpunosti usklađeno sa zakonodavstvom Europske Unije. Osim navedenog Zakona kao krovnog lex specialis Zakona koji uređuje djelatnost privatne zaštite, na temelju istoga je doneseno još 9 podzakonskih pravilnika kojima se propisuju uvjeti provedbe tjelesne i tehničke zaštite. Kao što se i najavljivalo od strane Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske te sukladno očekivanjima, u veljači 2020. donesen je novi Zakona o privatnoj zaštiti (NN 16/2020.).

1 (ASIS) International - najveće udruženje privatnih stručnjaka za sigurnost u SAD-u

U okviru navedenog Zakona privatna zaštita se definira kao sigurnosna gospodarska djelatnost koja se provodi radi postizanja prihvatljive razine privatne i javne sigurnosti građana i njihove imovine te održavanja reda i mira u ugovornom opsegu. Djelatnost privatne zaštite obuhvaća poslove zaštite osoba i imovine koji se obavljaju tjelesnom i/ili tehničkom zaštitom te poslove izrade prosudbi ugroženosti, uz primjenu pravila postupanja propisanih Zakonom o privatnoj zaštiti. Djelatnost privatne zaštite mogu obavljati pravne osobe i obrtnici te unutarnje službe zaštite koji imaju odobrenje Ministarstva za obavljanje tih poslova. Pravna osoba može započeti s radom na temelju odobrenja Ministarstva unutarnjih poslova ako ima: akt o upisu pravne osobe u sudski registar, imenovanu odgovornu osobu za poslove privatne zaštite, poslovni prostor, opće akte te ako ispunjava druge uvjete propisane Zakonom.

Djelatnost privatne zaštite obuhvaća poslove koji za cilj imaju zaštitu osoba i imovine, a osobito:

1. zaštitu stambenih, poslovnih i drugih objekata i prostora te javnih i drugih površina
2. zaštitu novčarskih institucija
3. pružanje tjelesne i tehničke intervencije po dojavi
4. neposrednu tjelesnu zaštitu osoba
5. zaštitu mirnih prosvjeda, sportskih natjecanja i javnih okupljanja
6. zaštitu kulturnih i prirodnih dobara ili stvari od znanstvenog, umjetničkog, povijesnog ili tehničkog značaja koja se nalazi u javnoj zbirici, zaštićenoj privatnoj zbirici ili je izložena za javnost te zaštitu okoliša
7. osiguranje i pratnju pri distribuciji novca, vrijednosnih papira i dragocjenosti
8. osiguranje i pratnju pri distribuciji drugih pošiljaka te transportu osoba
9. izradu prosudbi ugroženosti osoba i imovine.

Poslove privatne zaštite mogu obavljati samo osobe koje ispunjavaju uvjete za dobivanje dopuštenja policijske uprave za obavljanje poslova tjelesne i tehničke zaštite.

U članku 19. Zakona o privatnoj zaštiti (NN 68/2003), definirano je da poslove privatne zaštite mogu obavljati osobe koje su dobile dopuštenje policijske uprave za obavljanje tih poslova. Dopuštenje se izdaje za obavljanje poslova tjelesne zaštite i za obavljanje poslova tehničke zaštite. Poslovi privatne zaštite, ovisno o razini složenosti te ovlastima osoba koje ih obavljaju razvrstavaju se na poslove: čuvara, zaštitara, i zaštitara – tehničara.

Novi Zakon o privatnoj zaštiti (NN 16/2020.), u čl. 17. st. 3. uvodi nove kategorije neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite i to tako da se „ Poslovi privatne zaštite, ovisno o razini složenosti te ovlastima osoba koje ih obavljaju, razvrstavaju na poslove: čuvara, zaštitara, zaštitara – specijalista, zaštitara – tehničara i zaštitara-IPU (izrađivač prosudbi ugroženosti, u daljnjem tekstu zaštitara IPU).“

Zakon o privatnoj zaštiti (NN 16/2020.), u čl. 28. definira izobrazbu neposrednih izvršitelja poslova zaštite tako da propisuje da istu može provoditi Ministarstvo unutarnjih poslova Republike Hrvatske i ustanove sukladno propisima o obrazovanju, precizirajući pritom da za provedbu izobrazbe čuvara i zaštitara ustanove moraju ishoditi odobrenje Ministarstva, sukladno uvjetima koje propisuje ministar unutarnjih poslova. Pored navedenog općeg određenja u čl. 28. definiraju se uvjeti iz čl. 20. koje mora ispunjavati svaka pojedina osoba da bi pristupila samom postupku „licenciranja“ koji će u konačnici rezultirati izdavanjem dopuštenja za obavljanje poslova privatne zaštite.

Uvjeti koje moraju ispunjavati ustanove koje osposobljavaju zaštitare i čuvare, način izobrazbe, uvjeti za polaganje ispita, sastav ispitnog povjerenstva te program i način polaganja ispita za zaštitare i čuvare definirani su podzakonskim Pravilnikom o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvare (Pravilnik o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvare, NN 103/2004. u daljnjem tekstu „Pravilnik“).

Uz sve formalne, materijalne, tehničke i kadrovske resurse koje svaka pojedina ustanova mora ispuniti da bi od Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske ishodila izdavanje odobrenja za obavljanje izobrazbe, za potrebe ovoga rada usredotočit ćemo se na sadržajni dio izobrazbe za zaštitare. Tako je u čl. 11. „Pravilnika“ propisano da izobrazbu osoba za zaštitara i čuvara „pristupnika“ provodi ovlaštena ustanova. Izobrazba se sastoji od teoretskog i praktičnog dijela. Program izobrazbe za zaštitara traje 100 nastavnih sati, razvrstanih u 6 programskih cjelina, od čega je 50 sati teoretski dio, a 50 sati praktični dio. Programske cjeline izobrazbe su: normativno uređenje područja rada i ovlasti zaštitara i čuvara, uporaba sredstava i uređaja tehničke zaštite, osnove kriminalistike i pravila postupanja, osnove komuniciranja, osposobljavanje u rukovanju i gađanju vatrenim oružjem i osposobljavanje u primjeni tjelesne snage – samoobrane.

Po provedbi programa izobrazbe ovlaštena ustanova dostavlja nadležnoj policijskoj upravi popis osoba koje su završile izobrazbu. Pristupnik koji je završio izobrazbu polaže stručni ispit pred ispitnim povjerenstvom, koje rješenjem imenuje ministar unutarnjih poslova (čl. 12. „Pravilnika“). Stručni ispit za zaštitara sastoji se od praktičnog i teoretskog dijela, a stručni ispit za čuvara od teoretskog dijela. Praktični dio ispita za zaštitara polaže se praktičnom izvedbom zadanih elemenata, sukladno sadržaju programskih cjelina „osposobljavanje u poznavanju, rukovanja i gađanju vatrenim oružjem“ i „osposobljavanje u primjeni tjelesne snage – samoobrane“ (čl. 15. „Pravilnika“). Pristupniku koji je položio stručni ispit izdaje se svjedodžba (čl. 22. „Pravilnika“).

Uz prethodno ispunjenje uvjeta iz čl. 20 Zakona o privatnoj zaštiti (NN 3/03, 31/10, 139/10), izdavanjem licence za čuvara, zaštitara, zaštitara tehničara od strane Ministarstva unutarnjih poslova Republike Hrvatske, za bilo koju fizičku osobu ispunjeni su svi zakonski uvjeti da se ista angažira na poslovima privatne zaštite za potrebe krajnjeg korisnika.

SVRHA I ISTAŽIVAČKI PROBLEMI

Ispitati stav i mišljenje neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite o:

- poslovima privatne zaštite za koje je potrebno dodatno osposobljavanje
- potrebnim tematskim područjima dodatne edukacije koja bi bila korisna za obnašanje sadašnjih poslova privatne zaštite
- postojeće stanje u razini i opsegu dosadašnje izobrazbe zaštitara i čuvara,
- o potrebi za predstojećom izobrazbom zaštitara specijalista.

Sličnu problematiku i dileme bilježimo i kod nekolicine autora koji u vremenu sveprisutnije privatne zaštite paralelno valoriziraju pitanja adekvatnosti obuke neposrednih izvršitelja navedenih poslova. U datom kontekstu intrigantno je mišljenje da se „pozivi na povećanu ili poboljšanu izobrazbu temelje na apstraktnim zabrinutostima u vezi sa zakonitošću, upravljanjem i odgovornošću, a ne u stvarnoj analizi korisnosti postojećih modela obuke za stvarne službenike osiguranja“ (Manzo 2009:410). Do predmetnog zaključka autor je došao

otvorenim intervjuima s 29 službenika osiguranja iz trgovačkih centara, i pitanjem smatraju li da je njihova obuka korisna u hitnim (ili na neki drugi način neočekivanim) situacijama. Analizom predmetnih standarada i modela obuke autor je došao do zaključka „da su službenici osiguranja prilagodljiviji nego što bi se moglo očekivati“.

Nastavno na navedenu temu, u samoj pripremi ovoga rada uzeli smo u obzir nekoliko ključnih aspekata koji su bili dominantni u ukupnom procesu donošenja novog Zakona o privatnoj zaštiti, počevši od temeljnih razloga i općeg okvira donošenja novog Zakona, preko osnovnih intencija zakonodavca, do grubog navođenja područja u koja je zakonodavac značajnije intervenirao u samom zakonskom tekstu. Predmetna razina intervencije oslikava se i kroz stav da „donošenjem novoga Zakona o privatnoj zaštiti Ministarstvo unutarnjih poslova ima i dalje namjeru prvenstveno naglašavati preventivnu ulogu zaštitarstva, ali će poticati i specijalizaciju te kontinuirano usavršavanje osoba koje se bave tjelesnom i tehničkom zaštitom čime će se stvoriti pretpostavke za kvalitetniji rad posebice u objektima i okolnostima visoke ugroze, ali i osposobiti čuvere i zaštitare te zaštitare specijaliste da budu dijelom sigurnosnog sustava što će im, između ostalog, omogućiti primjenu operativnih i samo zaštitnih aktivnosti na svojim radnim mjestima (Šegedin i Trut 2021:190).

Predmetnu intenciju zakonodavca smo dakako stavili u malo širi kontekst željenih promjena u samom segmentu usluga privatne zaštite u Republici Hrvatskoj, ali paralelno i u kontekst aktualnog stanja na tržištu neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite, i to kako samih zaštitara tako i pravnih osoba koje pružaju usluge privatne zaštite u Hrvatskoj. Analizirajući predmetne intervencije u tekstu novog Zakona, kao dugogodišnjim operativcima svakako da nam je najinteresantiji segment statusnih promjena neposrednih izvršitelja poslova zaštite /dojučerašnjih čuvara/ zaštitara/zaštitara- tehničara/, kao i njihov budući status, nove kategorije neposrednih izvršitelja, njihova dodatna edukacija i specijalizacija, a sve navedeno dakako u proporciji očekivanih kvalitativnih pomaka u samoj razini i kvaliteti usluga privatne zaštite u budućnosti. U tom kontekstu „predmetne kadrovske pretpostavke uz dostupnost najsuvremenijih sredstva i sustava tehničke zaštite, te uz očekivanu dinamičnost, fleksibilnost i financijske mogućnosti ovog sektora su realne osnove za širenje palete usluga sektora privatne zaštite (Nađ i Perčin 2018:7). No, obzirom da su autori imali privilegiju i dijelom aktivno sudjelovati u radnoj skupini koja je koordinirala donošenje novog Zakona, uz dugogodišnje operativno iskustvo u neposrednoj realizaciji predmetnih usluga na samom tržištu, te paralelno i uz dugogodišnji edukativni segment osposobljavanja navedenih kadrova, smatrali smo nužno potrebnim o svim prethodno navedenim aspektima pitati i neposredne izvršitelje poslova privatne zaštite /po svim operativnim razinama pružanja predmetnih usluga/, za njihovo mišljenje o navedenim promjenama, i to posebice u dijelu prethodno navedenih statusnih promjena, novih licenci za neposredne izvršitelje, ovlasti zaštitara, edukacije, programa osposobljavanja istih, te korelacije svega navedenoga s njihovim konkretnim radnim zadacima prilikom svakodnevnog pružanja usluga zaštite za krajnjeg korisnika. Slijedom navedenoga, nametnulo nam se nekoliko logičnih istraživačkih pitanja na koje želimo dobiti odgovore od strane navedene kategorije ispitanika, tj., njihovo mišljenje o:

- poslovima koje ispitanici obavljaju u okviru pružanja usluga privatne zaštite
- razini završenih specijalizacija ispitanika na poslovima privatne zaštite i dostatnosti istih prilikom izvršavanja poslova zaštite
- poslovima privatne zaštite za koje je potrebno dodatno osposobljavanje

- tematskim područjima dodatne edukacije za koja ispitanici smatraju da bi im bila osobito korisna za obnašanje sadašnjih poslova privatne zaštite
- postojeće stanje u razini i opsegu dosadašnje izobrazbe zaštitara i čuvara,
- mišljenje o potrebi za predstojećom izobrazbom zaštitara specijalista.

U konačnici, prikupljene podatke smatramo nužnim komentirati u kontekstu konkretnih zahtjeva tržišta i potrebama krajnjih korisnika usluga zaštite kojima bi predmetna edukacija po opsegu i sadržaju, jamčila zadovoljavanje njihovih personaliziranih sigurnosnih potreba.

1. METODOLOŠKI PRISTUP

1.1. Uzorak i vremenski okvir

Uzorak istraživanja činili su licencirani čuvari, zaštitari i zaštitari-tehničari zaposlenici u zaštitarskim tvrtkama u Republici Hrvatskoj. Istraživanje je provedeno u razdoblju od 07. do 31.01.2020. godine na području više gradova u Republici Hrvatskoj gdje čuvari, zaštitari i zaštitari-tehničari obavljaju poslove iz djelokruga privatne zaštite. Provedenim istraživanjem obuhvaćeno je ukupno 187 ispitanika. Podaci su prikupljeni uz pomoć posebno konstruiranog upitnika. Svi prikupljeni podaci iz upitnika, potom su statistički obrađeni. Po dovršenoj statističkoj obradi izrađene su kontingencijske tablice koje su sažete i analizirane deskriptivnom metodom. Za potrebe provedenog istraživanja korišten je Zakon o privatnoj zaštiti (NN 3/03, 31/10, 139/10) te sada aktualni Zakon o privatnoj zaštiti (NN 116/2020), u kojem se uvodi nova kategorija izvršitelja zaštitar-specijalist za poslove privatne zaštite (zaštitar koji obavlja poslove tjelesne zaštite osoba i imovine primjenom ovlasti uz višu razinu osposobljenosti propisane u članku 17. stavak 3. novog Zakona). Predlagatelj smatra da je viša razina osposobljenosti nužna u primjeni sredstava prisile i zaštiti osoba, objekata i prostora visoke ugroženosti. Također za ovo istraživanje korišteni su i važeći podzakonski propisi iz djelokruga privatne zaštite doneseni na bazi starog Zakona (NN 3/03, 31/10, 139/10), budući da su novi podzakonski pravilnici u tijeku izrade.

Kao što smo i uvodno naglasili krajnji cilj ovoga istraživanja je utvrditi: precizne stavove čuvara i zaštitara o cjeloživotnom usavršavanju, model na koje načine čuvari i zaštitari sudjeluju u procesu usavršavanja, motivacijske faktore za stjecanje novih znanja, prepreke za usavršavanje te u konačnici procijeniti i realne koristi od usavršavanja.

Podatci su prikupljeni na uzorku od 187 ispitanika od čega su anketu ispunile 22 žene ili 10.16% i 165 muškaraca (89.83 %) koji obavljaju poslove iz djelokruga privatne zaštite. Uzorak obuhvaćao je 9 čuvara, 174 zaštitara i 21 zaštitara-tehničara zaposlenih u zaštitarskim tvrtkama na području Republike Hrvatske od 18 do 61 godine starosti.

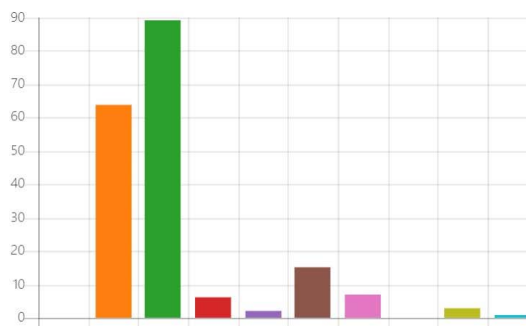
● čuvara	9
● zaštitara	174
● zaštitara tehničar	21

Grafikon 1. Struktura uzorka prema izdanim licencama za...

Prosječna dob svih ispitanika bila je 39.27 godina. Prosječni staž u privatnoj zaštiti bio je 12.47 godina. Najveći broj čuvara, zaštitara i zaštitara-tehničara je srednje stručne spreme sa završenom četverogodišnjom srednjom školom. Distribucija prema stupnju obrazovanja prikazana je u grafikonu 2.

● OŠ	0
● SŠ 3 god	64
● SŠ 4 god	89
● gimnazija	6
● fakultet 1. stupanj	2
● stručni studij ili viša škola	15
● fakultet	7
● akademija	0
● magisterij	3
● doktorat	1

Grafikon 2. Obrazovna struktura istraživačkog uzorka

1.2. Tehnike istraživanja

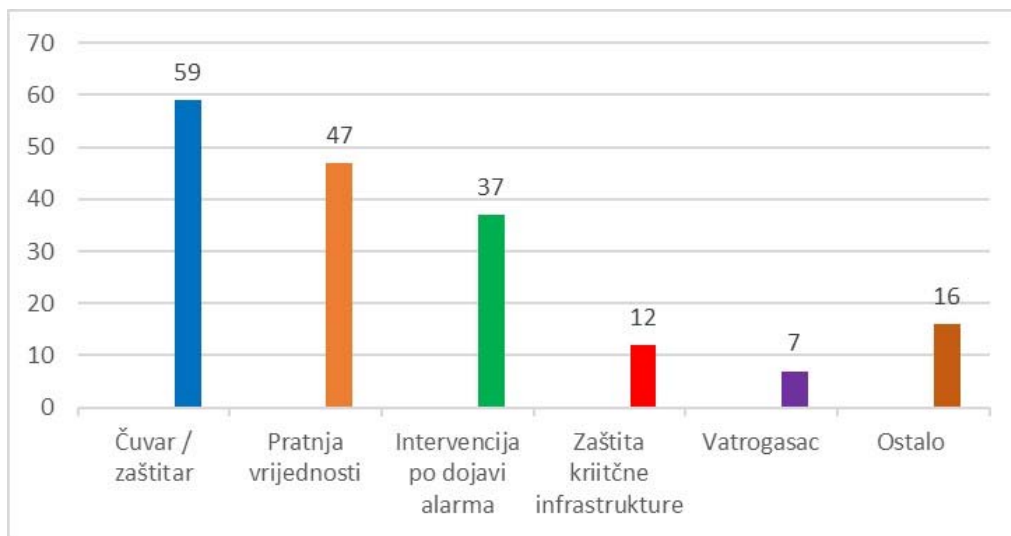
Kao što smo i naveli za potrebe istraživanja konstruiran je anketni upitnik koji sadrži 17 pitanja, pri čemu smo se vodili intencijom da pitanja budu maksimalno razumljiva ispitanicima, jednoznačna i jednostavna za odgovaranje. Dio pitanja postavljen je u obliku otvorenog tipa i pitanja višestrukog izbora (pitanja vezana za osobne podatke), dio je postavljen u obliku lista za označavanje, a najveći dio u obliku tvrdnji Likertova tipa. Pitanjima se nastojalo obuhvatiti sljedeće kategorije odgovora počevši od: Osobnih podataka; Poslova koje obavlja u privatnoj zaštiti; Završene specijalizacije u privatnoj zaštiti; Dosadašnje primjene ovlasti; Poželjnih osobina osoba koje obavljaju poslove privatne zaštite; Obrazovne potrebe za izobrazbu zaštitara; Stavovi o cjeloživotnom obrazovanju itd.

1.3. Postupak prikupljanja i obrade podataka

Anketa je postavljena na Google Forms aplikaciju i provedena putem Interneta u razdoblju od 7. do 31. siječnja 2020. godine na području više gradova u Republici Hrvatskoj gdje čuvari, zaštitari i zaštitari-tehničari obavljaju poslove iz djelokruga privatne zaštite. Anketa je distribuirana putem osobnih kontakata, e-mailom i društvenim mrežama. Na poziv je odgovorilo 187 ispitanika što čini konačni uzorak na kojem je vršena statistička analiza uz pomoć MS Excel i SPSS 20.0 for Windows softverskih paketa.

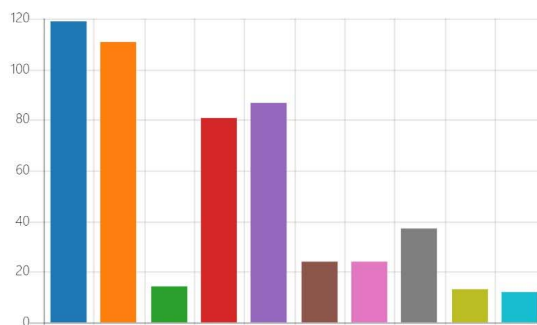
3. REZULTATI

Najveći broj anketiranih čuvara, zaštitara i zaštitara-tehničara uključen je u okviru svog djelokruga poslova u privatnoj zaštiti na poslovima čuvar/zaštitar njih 59, na poslovima pratnje vrijednosti 47, na poslovima intervencije po dojavi alarma njih 37, na zaštiti kritične infrastrukture njih 12, na poslovima vatrogasac njih 7 te na ostalim poslovima 16 vidljivo u grafikonu 3. Dobiveni podatci očekivani su s obzirom na to da čuvari i zaštitari najviše rade na poslovima zaštite objekata, pratnje vrijednosti i intervencijama po dojavi alarma, što je vidljivo u grafikonu 3.

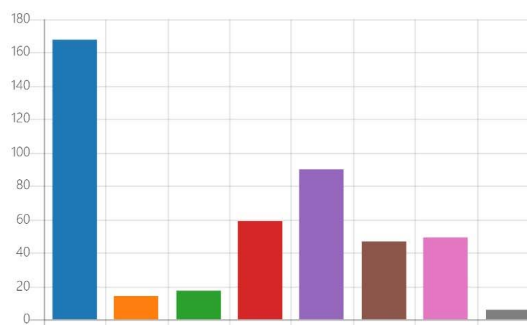
Grafikon 3. Uključenost na poslovima privatne zaštite

Na pitanje ispitanicima koje konkretne poslove privatne zaštite obavljaju, dobiveni odgovori odražavaju aktualno stanje tržišta usluga privatne zaštite u kojem je klasična tjelesna zaštita i nadalje dominantna usluga kao i sve njezine podvrste /osiguranje stambenih i poslovnih prostora, prijevoz novca, osiguranje javnih skupova, neposredna tjelesna zaštita, sigurnosne intervencije i drugo, a što je vidljivo i iz grafikona 4.

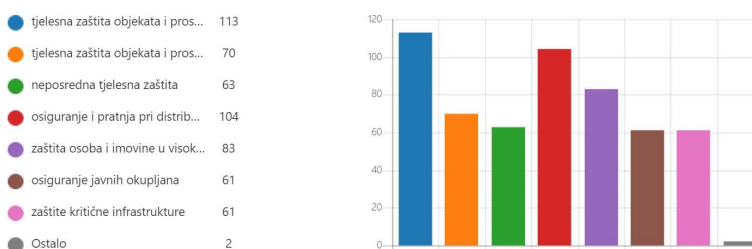
Grafikon 4. Poslovi koje ispitanici obavljaju u okviru pružanja usluga privatne zaštite

Podaci iz grafikona 4. nam također svjedoče o činjenici da je 76,2% ispitanika (od ukupno deset navedenih poslova) radilo na četiri posla i to: na poslovima osiguranja javnih okupljanja 63% ispitanika, osiguranja stambenih i poslovnih prostora 59,3% ispitanika, na poslovima osiguranja i pratnje vrijednosti 43,3% ispitanika, na poslovima intervencije po dojavi alarma 46,5% ispitanika, dok je na preostalih šest poslova radilo 23,8% ispitanika. Predmetni podaci ukazuju da su ispitanici (zaštitari) za vrijeme svoga radnog vijeka i pružanja usluga privatne zaštite bili angažirani (u prethodno navedenim postocima) na ukupnoj paleti usluga tjelesne zaštite, što i nije neko posebno iznenađenje s obzirom na to da u segmentu tjelesne zaštite postoje svega dvije kategorije neposrednih izvršitelja tj. čuvari i zaštitari. No, navedeni podatak je svakako interesantan u proporciji s podacima iz grafikona 5. iz kojega je evidentno da 86,84 % neposrednih izvršitelja po pitanju specijalizacija u privatnoj zaštiti ima tek osnovnu izobrazbu za licenciranje navedenih kategorija neposrednih izvršitelja za čuvara, zaštitara, zaštitara-tehničara (a među kojima je 59 ispitanika ili 31,5% osposobljeno za borilačke vještine, 90 ispitanika ili 48,1 % za rukovanje oružjem, te 49 ispitanika ili 26,2% za pružanje prve pomoći)

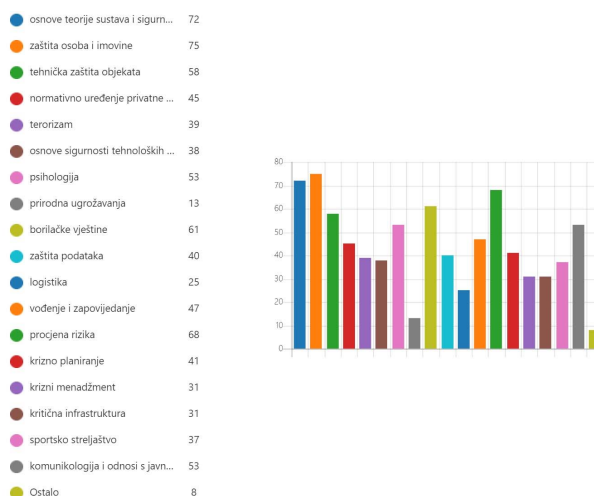
Grafikon 5. Specijalizacije u privatnoj zaštiti završene od strane ispitanika

No, da i sami neposredni izvršitelji poslova zaštite prepoznaju potrebu za dodatnom specijalizacijom i edukacijom izvan uobičajenih i osnovnih izobrazbi u postupku licenciranja, svjedoče nam podatci u grafikonu 6., u kojem smo ispitanike pitali za koje poslove iz djelokruga privatne zaštite (po njihovu mišljenju) bi se trebali dodatno osposobljavati. Stoga iako su u navedenom pitanju opcije odgovora bile vezane uz isključivo klasične i uobičajene poslove privatne zaštite, razvidno je da je svaki od navedenih ispitanika zaokružio minimalno 3 /od 7/ vrsta usluga za koje smatra da mu je potrebna dodatna edukacija. Stoga ako predmetne pokazatelje stavimo u proporciju sa vrstama usluga na kojima je konkretni ispitanik za vrijeme svog radnog vijeka bio angažiran, dođemo do zaključka da za 76,2% usluga koje je konkretni ispitanik pružao, smatra da mu treba dodatna edukacija.

Grafikon 6. Poslovi privatne zaštite za koje je potrebno dodatno osposobljavanje

Nadalje, u proporciji s prethodno navedenim, kad se ispitanicima ponudila još nešto šira paleta mogućih tematskih područja za dodatnu edukaciju, a koja bi im, po njihovu mišljenju, bila osobito korisna za obavljanje trenutnih poslova privatne zaštite, svaki ispitanik je od ponuđenih tema u prosjeku odabrao 5 tematskih područja i to:

Grafikon 7. Tematska područja dodatne edukacije za koja ispitanici smatraju da bi im bila osobito korisna za obnašanje sadašnjih poslova privatne zaštite

Slijedom prethodnih upita i odgovora na iste, postavili smo i konkretno pitanje vezano uz uvođenje nove kategorije zaštitara-specijalista, buduću izobrazbu za navedeno zvanje te u konačnici zatražili mišljenje ispitanika je li, i ako jest..., poradi čega je predmetna izobrazba potrebna.

Grafikon 8. Predstojeća izobrazba zaštitara, potreba je poradi...

Iz podataka grafikona 8., vidljivo je da 56.5 % ispitanika predstojeću izobrazbu smatra nužnom, 21 % ispitanika smatra dostatnim dosadašnji način izobrazbe, dok je 22.5 % neinformirano. Postotak neinformiranih po zaprimanju potrebnih informacija će se očekivano preliti u dvije prethodne kategorije za ili protiv edukacije, a iz čega je realno očekivanje/zaključak da nakon navedenog prelijevanja gotovo 2/3 ispitanika dodatnu edukaciju smatra nužno potrebnom, što je iznimno dobar podatak kad se uzme u obzir prosječna dob neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite koja je oko 40 godina starosti i mahom SSS obrazovanja, što u kontekstu očekivane buduće edukacije svakako nije zanemariv čimbenik bez učinka.

Slične podatke i postotak dobijemo i kod pitanja o potrebi i izradi budućih programa cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja iz djelokruga privatne zaštite, u kojem nam 71,48 % odgovora sugerira potrebu izrade i provedbe navedenih programa u budućnosti, a što je vidljivo i u grafikonu 9.

Grafikon 9. Cjeloživotno osposobljavanje u privatnoj zaštiti

4. POTREBE REFORME IZOBRAZBE ČUVARA I ZAŠTITARA

Iz prethodno navedenih odgovora na pitanja postavljena neposrednim izvršiteljima poslova privatne zaštite, smatramo nespornom činjenicu o nužnosti reforme izobrazbe neposrednih izvršitelja za poslove privatne zaštite u budućnosti, koji temeljem iste moraju biti osposobljeni i educirani da svojim zaštitnim aktivnostima prilikom pružanja usluga zaštite odgovore na nove sigurnosne izazove. Isti stav je zauzet i 2017, u novoj Strategiji nacionalne sigurnosti Republike

Hrvatske (NN 73/17), u koje je također između inih ciljeva definirano da će se „provoditi kontinuirana izobrazba i obuka zaposlenika u sustavu javne sigurnosti, tijelima sigurnosno-obavještajnog sustava i sektoru privatne zaštite, kao i uvođenje suvremenih organizacijskih modela i tehnoloških dostignuća u svim tijelima javne vlasti.“ Sličan stav imaju i autori koji naglašavaju da „radno mjesto zaštitara može se učiniti sigurnijim, prije svega promjenom propisa koji reguliraju područje privatne zaštite, te da bi nova regulacija trebala odrediti kvalitetniju edukaciju zaštitara i čuvara s posebnim osvrtom na pripremu na konkretne događaje“ (Cvrtila 2018:6).

No da nedovoljna pozornost edukacije zaštitara privatne zaštite nije samo problem u Hrvatskoj svjedoči i činjenica da u jednoj od zemalja svojevrstnih koljevki razvoja industrije privatne zaštite SAD-a, također bilježimo neuređen sustav edukacije i standarda izobrazbe za privatne zaštitare, o čemu svjedoči podatak „da u SAD-u ne postoji savezni zakon koji regulira domaću industriju privatnog osiguranja, tako da državni zakoni u pogledu obuke čuvara privatnih zaštitarskih tvrtki variraju: 16 američkih država ne zahtijeva provjeru prošlosti prije nego što nekoga može zaposliti privatna zaštitarska tvrtka; 30 država ne zahtijeva obuku; 20 država predviđa obveznu obuku, ali zahtjevi se kreću između 1 i 48 sati; u 22 države usluge privatnog osiguranja ne moraju biti licencirane“ (Kezeli 2020:13). Slična situacija je i na razini EU obzirom da ne postoji jedinstveni zakon koji na razini EU definira usluge privatne zaštite, njihov opseg pa tako ni samu razinu edukacije te uvjete koji neposredni izvršitelji navedenih poslova moraju ispunjavati u pojedinoj državi da bi u skladu sa zakonom pružali usluge privatne zaštite. Tako Litvanski (2019) u svom istraživanju navodi da su „u svim državama obavezne radne dozvole koje se izdaju na određeni vremenski period; u svim državama osim u Italiji od kompanija se zahtijeva obučeni kadar, opremljenost, transparentnost i odgovornost; većina država zahtijeva da radnici privatne industrije sigurnosti pohađaju osnovnu obuku dok manji broj država članica zahtijeva od radnika da prođu i dopunsku specijaliziranu obuku, kao i dodatnu provjeru.“ Isto tako, „polaganje ispita za dobivanje radne dozvole traži se u skoro svim državama članicama.“ (Litvanski 2012:9). U svakom slučaju „zemlje EU usvajaju različite pozicije u pogledu da li i kako kontrolisati svoje privatne sigurnosne servise i kako organizovati kontinuiranu obuku za iste“ (Kržalić, 2007:58).

Nastavno na navedenu temu u najkraćim crtama opisali smo postupak izobrazbe zaštitara u Republici Hrvatskoj, i to u osnovnom postupovnom dijelu kao i najužem sadržajnom dijelu nastavnih cjelina koje zaštitari izučavaju u postupku izobrazbe. Podzakonskim Pravilnikom o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvere (NN 103/2004) detaljnije je propisan sadržaj svake pojedine cjeline, no samim pogledom na isti stječe se dojam da isti nije noveliran već dugi niz godina te da je predmetno osvježavanje istoga nužno, zbog svih onih čimbenika zbog kojih je donešen novi Zakon o privatnoj zaštiti, počevši od osuvremenjivanja ukupne djelatnosti, njene profesionalizacije, specijalizacije te u konačnici i personalizacije u dijelu specifičnih sigurnosnih potreba svakog pojedinog korisnika usluga zaštite. S tim u vezi, ako smo od 2003. godine nekoliko puta osvježavali i novelirali sam Zakon o privatnoj zaštiti, u najmanju ruku je logično da se predmetni trend primijeni i na sami postupak izobrazbe zaštitara, nastavne sadržaje, literaturu, kao i nove tehnike prezentacije predmetnih znanja i vještina kako bi ista zadovoljila barem dio aktualnih sigurnosnih potreba novih korisnika usluga zaštite.

Noveliranje samog sadržaja edukacije i osposobljavanja budućih neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite nužno uvjetuje i činjenica uvođenja dviju novih kategorija neposrednih izvršitelja zaštitara-specijalista i zaštitara-IPU za koji trenutno ne postoji nastavni plan izobrazbe

prema trenutno važećem Pravilniku o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvare (NN 103/2004).

Stoga neminovna reforma izobrazbe čuvara, zaštitara, zaštitara-specijalista, zaštitara- tehničara, zaštitara- IPU zasigurno mora obuhvatiti nekoliko pravaca, i to primarno:

- optimizacije procesa i broja nastavnih sati edukacije za svaku pojedinu kategoriju
- noveliranja i optimizacije nastavnih sadržaja za svaku pojedinu kategoriju
- osuvremenjivanja samog procesa edukacije i prijenosa željenih vještina i sadržaja u kontekstu s trendovima generacija polaznika
- profiliranja osobne profesije zaštitara /svih navedenih kategorija/ kao cjeloživotnog zanimanja i profesionalne orijentacije
- izrade posebnih specijaliziranih programa za pristupnike u III. i IV. godišnjem programu SSS obrazovanja za zaštitare
- kreiranje novih, usko specijaliziranih programa i edukacija zaštitara privatne zaštite, koji će biti pioniri novih usluga privatne zaštite
- čvršće povezivanje i paralelno optimiziranje procesa edukacije, s krajnjim korisnicima usluga zaštite, neposrednim izvršiteljima istih /privatnim zaštitarskim društvima/ i znanstvenom zajednicom.

Da će se predmetni proces edukacije definitivno morati osuvremenjivati govori i jedan od ciljeva koji je sam predlagatelj novog Zakona precizirao, u dijelu u kojem se navodi da se predmetnim Zakonom želi postići... "Uspostava efikasne djelatnosti privatne zaštite, osposobljene, obučene i opremljene za preventivno i operativno djelovanje u okolnostima visokog rizika i njena integracija u sustav domovinske sigurnosti Republike Hrvatske, uspostava sigurnosne kulture u društvu i razvoj zaštitarskog tržišta, što će pridonijeti povećanju standarda osoba koje obavljaju navedene poslove i u konačnici rezultirati povećanjem opće društvene sigurnosti građana."

(web izvor e-savjetovanje prilikom donošenja novoga Zakona o privatnoj zaštiti <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=10305>).

Na istom tragu su i autori koji pitanja edukacije neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite kao i samu razinu zaštitnih aktivnosti stavljaju u proporciju sa planom upravljanja rizicima, uslijed čega naglašavaju da ocjene i stručnost treba promatrati kroz skupine ili pojedince sa specijalističkim obukama ili znanjima o tom području (Ahić, Nađ, 2017.).

Slične stavove zastupa i COES u svome priručniku Nabava kvalitetnih usluga privatne zaštite, u dijelu poglavlja Vještine i sposobnosti zaštitara, koji edukaciju i izobrazbu zaštitara promatra u proporciji sa uvjetima za nadmetanje za pružanje usluga privatne zaštite, krajnjim odabirom izvršitelja navedenih poslova te u konačnici i sa samom razinom i kvalitetom usluga privatne zaštite, te stoga posebice ističe da „ dio kriterija kvalitete, bi trebao utvrditi sve dodatne obuke i redovite obuke za osvježavanje naučenog. Dokazi o internim programima i planovima za dodatnu obuku zaštitara i/ili o postojanju i kvaliteti objekata za obuku, mogu pružiti indiciju toga uzima li ponuditelj ozbiljno vještine i kvalifikacije osoblja, i prihvaća li filozofiju osobnog razvoja osoblja i ulaganja u osoblje. Nastavni plan i program osposobljavanja, raspored ili moduli, mogu pružiti dokaze da se provodi unutarnja politika ili program obuke. Zaštitari koji primaju stalnu edukaciju pokazat će veću motivaciju i predanost. Programi obuke trebaju biti povezani s jasnim razvojem karijere u zaštitarskoj tvrtki, omogućujući vertikalnu i horizontalnu promociju. To također ukazuje na višu razinu motivacije i na kraju više kvalitete usluga.“ (COESS

2014:28). No, unatoč navedenom ironija je da i kompanije koje se pridržavaju visokih standarda s dobro obučanim djelatnicima mogu izgubiti utrku sa neloyalnom konkurencijom. (Mihaljević, Nađ 2018:13)

Na istom tragu je i nacionalni ceh zaštitara koji u kontekstu analize i odgovora na nove izazove koji se u budućnosti stavljaju pred privatnu zaštitu naglašava da je „potrebno provesti dubinsku transformaciju sektora privatne zaštite i sigurnosti, identificirati ključne točke promjena, prilagoditi se novih zahtjevima, tehnologijama i potrebama tržišta, te u fokus staviti čovjeka, povećanje njegovih vještina, položaja i uvjeta obavljanja poslova.“ (HCZ 2020).

Uvođenjem novih kategorija osoba s kojima se podiže razina kvalitete samih usluga privatne zaštite, propisuju se uvjeti za osobe koje su prethodno stekle dopuštenje za obavljanje poslova zaštitara, a koje će po ispunjenju istih, te nakon provedene dodatne izobrazbe i položenog ispita, steći dopuštenje za obavljanje poslova visokog rizika u svojstvu zaštitara – specijalista. S obzirom na to da se radi o novoj kategoriji zaštitara, za koje nije propisan sadržaj ni opseg edukacije u podzakonskom Pravilniku o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvare (NN 103/2004) nesporno je da su stvoreni svi preduvjeti za sadržajnu optimizaciju navedene edukacije, s posebnim naglaskom da je jedan od uvjeta za ishođenje licence za zaštitara-specijalista, prethodno dvogodišnje iskustvo na poslovima zaštitara, što jasno sugerira da bi predmetni dodatni nastavni sadržaji za ovu kategoriju zaštitara doista trebali biti usko specijalistički s obzirom na to da predmetni kandidati dolaze iz same industrije s minimalno dvogodišnjim iskustvom na konkretnim poslovima zaštite, za koje bi ih trebalo samo dodatno specijalizirati.

5. ZAKLJUČAK

Nastavno na prethodno sumirane odgovore neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite, postavljene ciljeve provedenog istraživanja, činjenicu donošenja novog Zakona o privatnoj zaštiti (u primjeni od 22.02.2020.), analize motiva i stavova zakonodavca u predlaganju novih zakonskih rješenja te analize niza nužno pratećih čimbenika uz navedene aktivnosti, koji su u uzročno posljedičnoj vezi s predmetnim aktivnostima nužno je izvesti nekoliko zaključaka:

- da je zakonodavac donio novi Zakon motiviran željom za efikasnijom privatnom zaštitom, u kojoj od strane neposrednih izvršitelja iste očekuje podizanje razine osposobljenosti, obučenosti i opremljenosti budućih zaštitara za preventivno i operativno djelovanje u okolnostima aktualnih rizika
- da su u novom Zakonu uvedene nove kategorije zaštitara /zaštitar-IPU i zaštitar-specijalist/ kojima će se po provedbi dodatnog programa izobrazbe izdati nove licence i kojima će se na bazi navedene dodatne specijalizacije povjeriti zahtjevniji poslovi privatne zaštite
- da je preduvjet za pristupanje izobrazbi za zaštitara-specijalista prethodni dvogodišnji staž na poslovima zaštitara, što sugerira činjenicu da se radi o postojećim kadrovima iz sustava privatne zaštite
- da je predmetni program izobrazbe, koji za zaštitara-specijalista još nije propisan podzakonskim pravilnikom, nužno sadržajno, strukturno i formalno uskladiti s aktualnim sigurnosnim potrebama tržišta. Isto se dakako odnosi i na potrebu osuvremenjivanja programa izobrazbe i za ostale kategorije čuvara, zaštitara, zaštitara-tehničara

- da prilikom izrade koncepcije navedenih programa izobrazbe u obzir treba uzeti realne činjenice na tržištu privatne zaštite u Republici Hrvatskoj, kao i sistematizirana mišljenja samih neposrednih izvršitelja, i to:
 - da je 76,2 % neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite u okviru svog radnog vijeka pružalo usluge zaštite na gotovo cijeloj paleti mogućih poslova privatne zaštite koji se konzumiraju na tržištu Republike Hrvatske
 - da je uobičajena usluga tjelesne zaštite /sa svojim podvrstama/ i nadalje najdominantnija usluga na tržištu
 - da 86.84 % neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite po pitanju specijalizacija u privatnoj zaštiti ima tek osnovnu izobrazbu za navedene kategorije neposrednih izvršitelja
 - da 76,2 % neposrednih izvršitelja prepoznaje potrebu za dodatnom specijalizacijom i dodatnom edukacijom izvan uobičajenih i osnovnih programa izobrazbe u postupku licenciranja i to za većinu poslova koju su obavljali
 - da u pogledu tematskih područja dodatne edukacije od ponuđenih 19 područja svaki ispitanik je naveo najmanje 5 područja iz kojih smatra da bi mu bila potrebna dodatna edukacija
 - da na konkretno pitanje vezano uz uvođenje nove kategorije zaštitara-specijalista, i potrebu za budućom izobrazbom za navedeno zvanje, kao i pitanje „da li je...?“, i ako jest..., poradi čega je predmetna izobrazba potrebna 56.5 % ispitanika predstojeću izobrazbu smatra nužnom
 - da na pitanje o potrebi i izradi budućih programa cjeloživotnog obrazovanja i osposobljavanja iz djelokruga privatne zaštite, 71,48 % odgovora ispitanika, sugerira potrebu izrade i provedbe navedenih programa u budućnosti
 - da su navedeni podaci tim interesantniji kad se uzme u obzir da je dob svih neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite oko 40 godina, te da su isti prosječno na polovici svoga radnog vijeka.
- stoga je realno očekivanje da se predmetna izobrazba mora u određenom dijelu koncipirati kao cjeloživotno obrazovanje navedenih kadrova, i da ista mora pratiti kontinuiranu evoluciju sigurnosnih ugroza, na koje su aktivnosti zaštitara zasigurno jedan od sigurnosnih odgovora
- kao i da će sama koncepcija cjeloživotnog obrazovanja neposrednih izvršitelja poslova privatne zaštite zasigurno pomoći nužnoj profilaciji zaštitarstva kao osobne profesije i privatne zaštite kao privredne grane s redovnim investicijskim ciklusom / ... u ovom slučaju u kadrovskom segmentu/, bez čijeg kontinuiteta nije moguće podizanje razine i kvalitete usluga same industrije privatne zaštite, kao ni njena daljnja privredna profilacija .

I u konačnici, krajnji cilj svih prethodno navedenih aktivnosti je stvaranje novih generacija neposrednih izvršitelja privatne zaštite, osposobljenih i educiranih za odgovore na aktualne i nove sigurnosne izazove, jer samo navedeni dostatno stručni i profesionalni kadrovi u budućnosti svojim zaštitnim aktivnostima mogu zadovoljiti konkretne personalizirane sigurnosne potrebe svakog pojedinog korisnika, a što je u konačnici i jedini konkretni zahtjev/cilj ukupnog tržišta privatne zaštite.

LITERATURA

- Ahić, J; Nađ, I. (2017): Upravljanje rizikom u privatnoj sigurnosti, Sarajevo: Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije Univerziteta u Sarajevu
- ASIS International. (2009a). International glossary of security terms. Retrieved July 30, 2010, from <http://www.asisonline.org/library/glossary/index.xml>
- Bottom, N. K., & Kostanoski, J. (1983). Security and loss control. New York: Macmillan.
- Coess (2014) : Nabava kvalitetnih usluga privatne zaštite
- Cunningham, W. C., Strauchs, J. J., Van Meter, C. W., & Hallcrest Systems, Inc. (1990). Private security trends 1970–2000: The Hallcrest report II. Boston: Butterworth-Heinemann.
- Cvrtila Ž. (2018): Kako posao zaštitara učiniti sigurnijim? BIB IRB.
- Green, G. (1981). Introduction to security. Butterworth: Boston, MA.
- Litvanski, J (2012): Izazovi privatnog sektora bezbednosti u novom veku, Novi vek, Centar za euroatlanske studije
- Kakalik, J. S., & Wildhorn, S. (1971b, December). Private police in the United States: Findings and recommendations (R-869-DOJ). Santa Monica, CA: Rand. Retrieved from <http://www.rand.org/pubs/reports/2006/R869.pdf>
- Kezeli, R (2020):The Private Security Industry; The Development of Higher Educational Training Standards, American Military University 2
- Kržalić, A. (2007). Privatna sigurnost. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije
- Kržalić, A. (2009). Stanje privatne sigurnosti u BiH. Sarajevo: Centar za sigurnosne studije BiH.
- Manzo, J. (2020): Security Officers' Perspectives on Training; Canadian Journal of Criminology and Criminal Justice, Volume 51 Issue 3, January 2009, pp. 381-410
- Mihaljević, B; Nađ, I. (2018): Osnove korporativne sigurnosti, Zagreb: Hrvatska Udruga menadžera sigurnosti
- Perčin, A; Nađ, I. (2018): Private Security - Legal and Operational Aspect of the Security Threat Response // Annals of Disaster Risk Sciences, Vol 1, 2; 139-149
- Šegedin, S., Trut, D. (2021): Zakon o privatnoj zaštiti s obrazloženjem i metodologijom provedbe nadzora, AKD, Zagreb
- Strategija nacionalne sigurnost, Narodne novine, broj: 73/17
- Zakona o zaštiti osoba i imovine 1996. godine /NN 83/1996/
- Zakon o privatnoj zaštiti (NN 3/03, 31/10, 139/10)
- Zakon o privatnoj zaštiti (NN 116/2020)
- Pravilnik o izobrazbi i stručnom ispitu za zaštitare i čuvare (NN 103/2004)

WEB izvori:

- <https://esavjetovanja.gov.hr/ECon/MainScreen?entityId=10305>), pristupljeno 14.04.2022.
- <https://www.zastita.info/hr/casopis/clanak/privatna-zastita-pred-novim-izazovi-ma,25351.html>, pristupljeno, 22.04.2022.
- <https://sabor.hr/konacni-prijedlog-zakona-o-privatnoj-zastiti-prvo-citanje-pz-br-635-predlagateljica-vlada-republike?t=114169&tid=208417> , pristupljeno 02.05.2022.

LIFELONG LEARNING IN PRIVATE SECURITY - NEW CHALLENGES

Original scientific paper

Abstract

The last year has seen much activity in preparing the new Act on Private Security, which should be coming in force in early 2020. One of the main reasons for the legislator to pass the new law is to improve the implementation of physical and technical protection in practice, to improve the quality of regulation, and to improve the private protection sector in the context of current security threats. Also, the inevitability of inclusion of private protection in the homeland security system is an additional reason for further modernization, which implies the parallel increase in quality of private security services in the Republic of Croatia. One of the expected goals is to further increase the participation of private security in locations with increased security risk in a partnership between public and private security, which is a trend in EU countries. In this regard, a new category of security professional is proposed, which would be further educated by experienced professionals and, under the new Act on Private Security, entrusted with the most responsible and complex tasks of private security. However, in the current conditions in the Croatian private security sector, which currently lacks almost 25% of trained professionals, in which negative staff selection has been present for over 5 years, with enormous fluctuation of staff, and sector wide minimum wages, it is important to ask whether is the new security guard definition just a different name and form, or does it bring new content. This paper will present a part of the research into private security professionals' attitudes towards lifelong learning. The aim of this paper is to: determine the attitudes of guards and security guards on lifelong learning, ways in which guards and security guards participate in the training process, their motivational factors for acquiring new knowledge and barriers to training and ultimately assess the benefits of training.

Keywords: private security, security guard, specialist security guard, lifelong training

Podaci o autorima

Ivan Nađ, Veleučilište Velika gorica, Velika Gorica. E-mail: ivan.nadj@vvg.hr

Ante Perčin, Sokol Security Zagreb. E-mail: ante.percin@sokol-security.hr

Jasmin Ahić, Univerzitet u Sarajevu - Fakultet za kriminalistiku, kriminologiju i sigurnosne studije, Sarajevo. E-mail: jahic@fkn.unsa.ba

